

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ РИНКУ ВЕНЧУРНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. В процесі проведення аналізу вітчизняного ринку венчурного інвестування були дослідженні його тенденції за останні роки, в результаті чого відзначено поступове зростання кількості інститутів спільного інвестування, в чиїх активах домінуючу вартість становить венчурний капітал. Досліджено структуру активів венчурних фондів та галузеву структуру венчурних інвестицій та відзначено, що більша їх частина спрямована на фінансові послуги, а не на високотехнологічні розробки.

Ключові слова: венчурні інвестиції, венчурні фонди, інститути спільного інвестування.

Annotation. Recent national venture investment market tendencies have been studied in the course of the analysis. As a result, it has been observed that the number of investment funds is steadily increasing and their assets are mostly comprised of venture capital. Structure of venture funds as well as industrial structure of venture investment have been researched and it must be stated that major part of investments is targeted at financial industry rather than computer technology one.

Key words: venture investment, venture funds, investment funds.

Аннотация. В процессе анализа отечественного рынка венчурного инвестирования были исследованы его тенденции за последние годы, в результате чего отмечен постепенный рост количества институтов совместного инвестирования, в активах которых доминирующую стоимость составляет венчурный капитал. Исследованы структура

---

¹ студентка 3го курсу кафедри міжнародного бізнесу Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Науковий керівник: к.е.н. проф. В.П.Мазуренко

активов венчурных фондов и отраслевая структура венчурных инвестиций и отмечено, что большая их часть направлена на финансовые услуги, а не на высокотехнологические разработки.

Ключевые слова: венчурные инвестиции, венчурные фонды, институты совместного инвестирования.

Постановка проблеми. За умов реформування економіки України перехід на інноваційну модель розвитку означає, насамперед, пошук нових джерел фінансування для активізації інноваційної діяльності.

Венчурний капітал виявився тим органічно необхідним елементом сукупного господарського механізму, що дає змогу реалізовувати нововведення на найбільш критичних етапах їхнього освоєння і комерціалізації, тобто там, де інші механізми не спрацьовують [6, с. 18].

Оскільки в Україні ринок венчурного капіталу ще несформований, а економічна ситуація через ряд факторів не характеризується стабільністю, венчурний бізнес розвивається повільно та в несприятливих умовах.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Формування національної системи венчурного фінансування викликає інтерес багатьох вітчизняних вчених, серед яких слід виділити роботи Л.Л. Антонюк, А.М. Поручника, Ж.О. Андрійченко, П.В. Ковалішина, О.Ю. Дудчик, Т.О. Бутурлакіної, І. Баранецького, О. Бойко, Б.Б. Сас, В. Денисюка, В. Нежиборець, Ю. Жорнокута, І. Лобас, А. Степаненко, В. Савчука, О. Ястремського.

Формулювання цілей статті. Основними цілями статті є дослідження сучасного стану ринку венчурних інвестицій в Україні, визначення рівня його розвитку та основних проблем.

Виклад основного матеріалу. Венчурне інвестування в Україні знаходиться на стадії розвитку. Тому не випадково український венчурний бізнес відчуває ряд проблем, які зумовлені відсутністю

нормативно-правового регулювання венчурного фінансування, організаційного та фінансового забезпечення, недостатньою напрацьованістю теоретичних питань, пов'язаних з особливостями венчурного капіталу і його функціонуванням в умовах розвитку ринкової економіки[5, с. 196-197].

Проблема полягає в тому, що в Україні на сьогодні не створена відповідна індустрія венчурного інвестування, яка є складовою інноваційної системи. Тому в нашій економіці необхідне використання досвіду венчурного фінансування під час формування нового науково-технічного рівня господарського механізму економіки країни.

Проте, навіть попри не дуже сприятливі умови, за даними Української асоціації інвестиційного бізнесу кількість зареєстрованих інститутів спільного інвестування (ІСІ) у розрахунку на одну компанію з управління активами (КУА) в Україні зростає (рис. 1, табл. 1), хоча, варто зазначити, що останні два роки (2014 – 2015 рр.) спостерігається незначне падіння їх кількості з 1250 (2013 рік) до 1174 (квітень 2016 рік). З 2010 року по сьогоднішній день кількість КУА залишається відносно стабільною з невеличкими коливаннями в межах 320 – 350 компаній, однак станом на квітень 2016 року їх налічувалось 308.

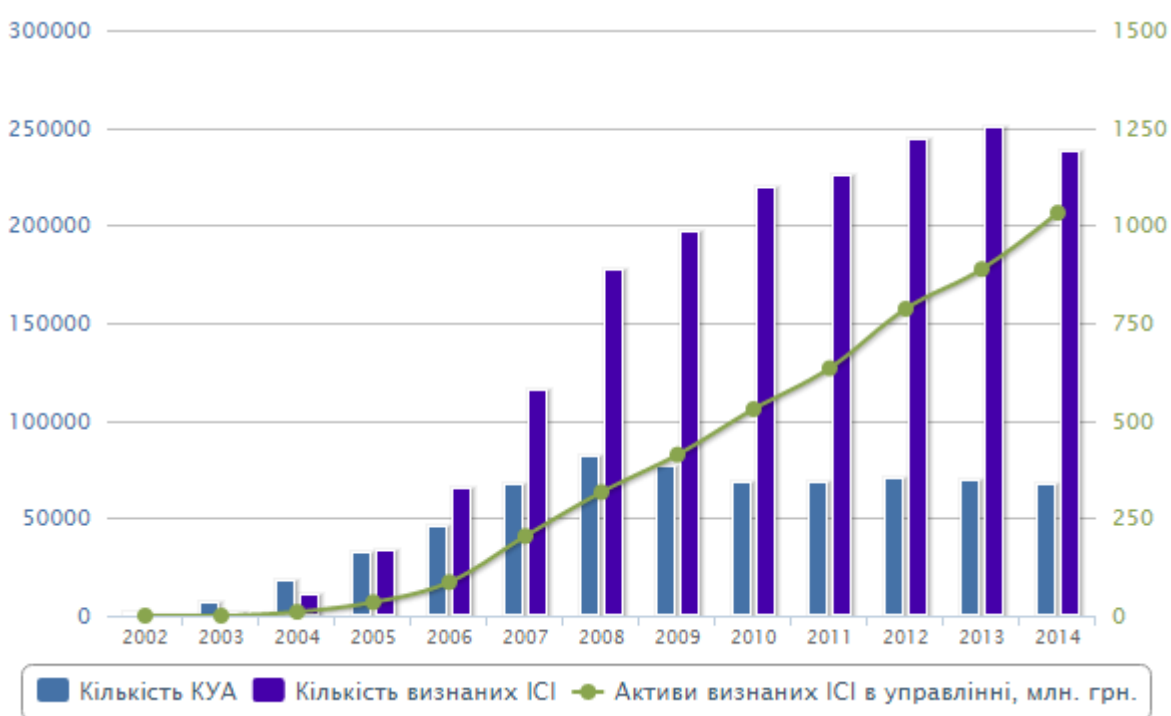

Рис. 1. Динаміка кількості ІСІ та КУА та активи (млн. грн.) визнаних ІСІ в управлінні[10].

Крім того варто зазначити, що останні 10 років (2005 – 2015) розмір активів ІСІ стабільно зростає десь приблизно на 25 000 млн. грн. щороку. Станом на лютий 2016 року вартість активів ІСІ налічувала 246 922 млн. грн.

Таблиця 1

Кількість КУА та ІСІ станом на квітень 2016 року

Кількість КУА	308	на 29.04.16
Кількість ІСІ	1 174	на 29.04.16
Кількість НПФ*	71	на 29.04.16
Кількість СК*	5	на 29.02.16
Активи, млн. грн.	246 922	на 29.02.16

Активи - за даними звітів 288 КУА щодо 1125 ІСІ, 70 НПФ та 5 СК.

* 3 активами в управлінні КУА

Джерело [10].

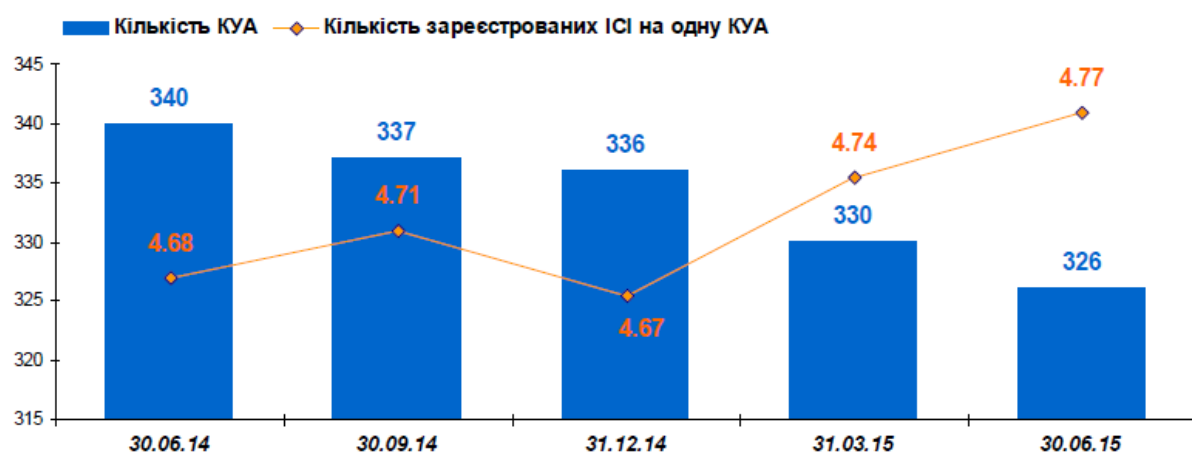

Рис. 2. Динаміка кількості КУА та ІСІ на одну КУА у 2014-2015 рр[10].

На кінець 2015 року венчурні фонди залишилися лідерами за часткою у загальній кількості визнаних ІСІ (рис. 3), причому, співвідношення вартості активів невенчурних та венчурних ІСІ було майже 1:20 (10 338 млн. грн. та 214 703 млн. грн. відповідно).

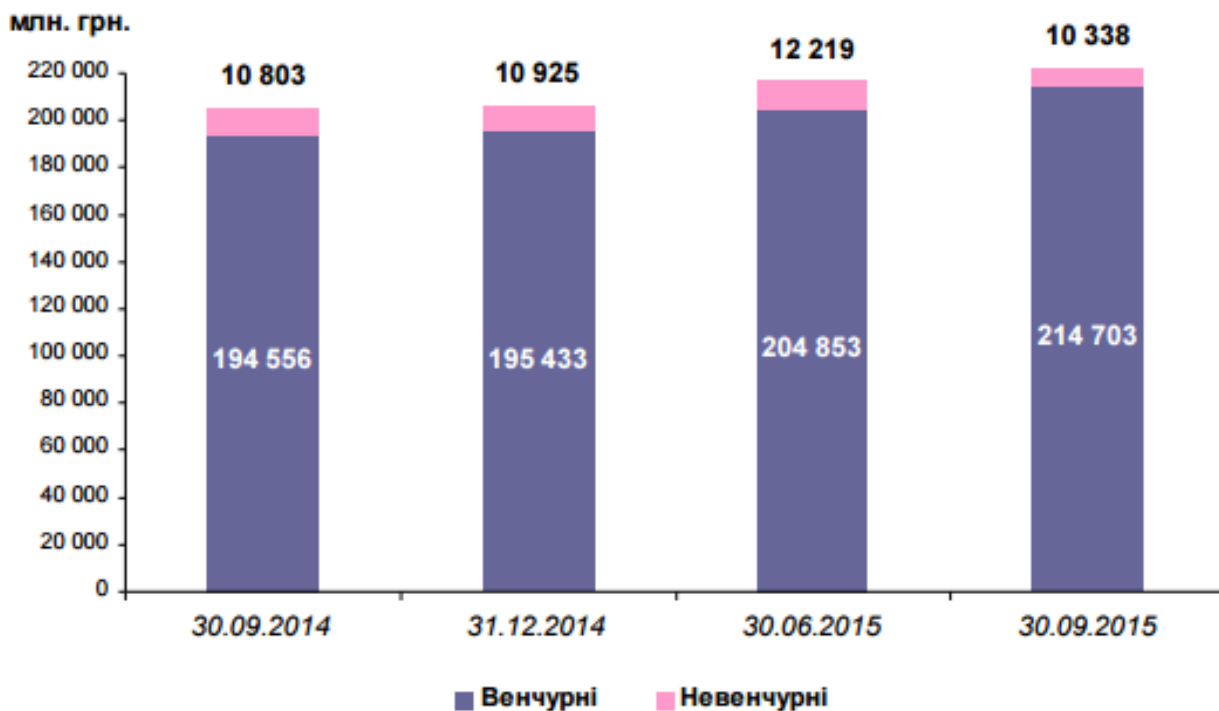

Рис. 3. Динаміка вартості активів ІСІ у 3-му кв. 2014-2015 рр[10].

Цікавим є те, що, незважаючи на відносну стабільність темпів приросту кількості ІСІ, за останні кілька років прослідковуються значні коливання у кількості саме венчурних ІСІ (рис. 4). В 2013 році спостерігалось різке зростання з близько 960 до приблизно 1030, після чого їх число поступово зменшувалось і в кінці 2015 налічувало близько 990.

На відміну від нестабільних тенденцій кількості венчурних ІСІ вартість їх чистих активів (ВЧА) зростає стабільно і станом на кінець 2015 становила близько 187000 млн грн.

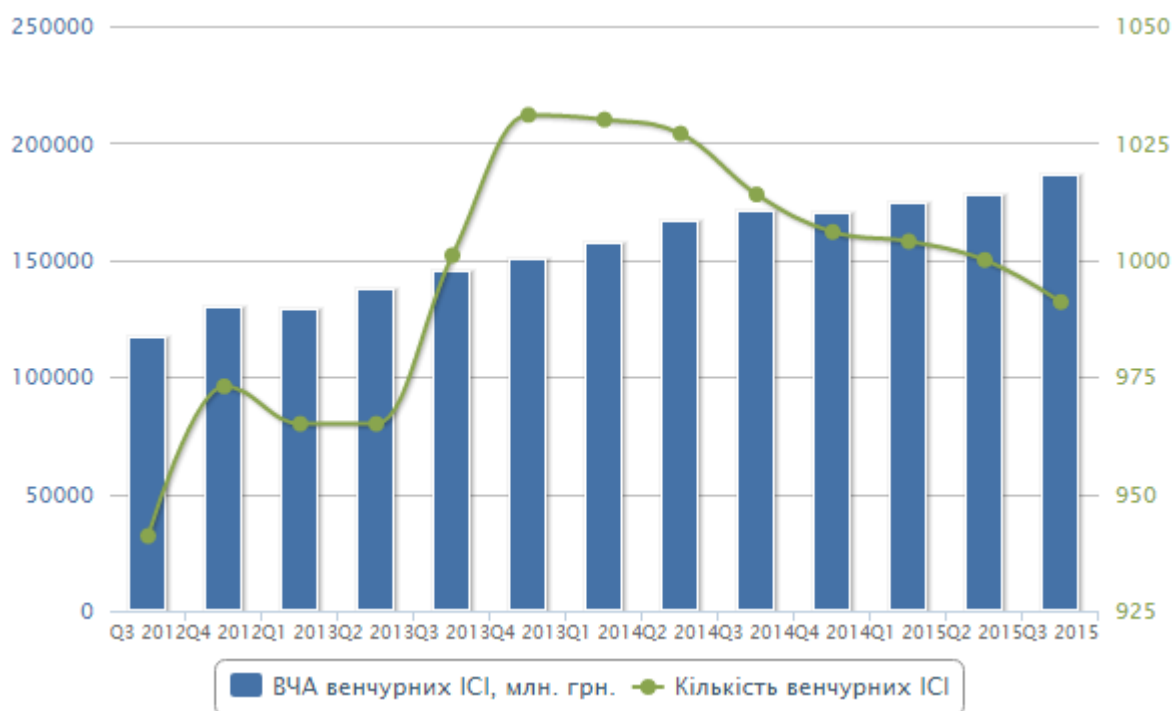

Рис. 4. Кількість та ВЧА венчурних ІСІ[10].

Розглядаючи більш детально структуру активів венчурних ІСІ, слід відзначити, що станом на 30 червня 2015 року вони розподілились у наступному співвідношенні: грошові кошти та банківські депозити – 1,29%, нерухомість – 2,82 %, облігації підприємств – 4,22 %, векселі – 7,37%, акції – 12,08 %, інші активи – 72,06 % (рис. 5).

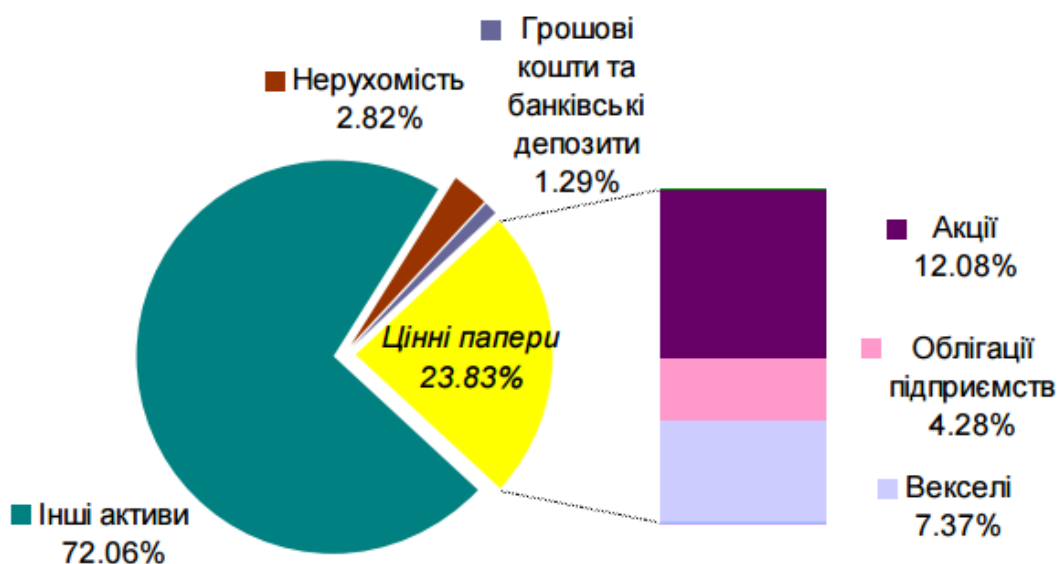

Рис. 5. Структура активів венчурних ІСІ станом на 30.06.2015 р[10].

Український венчурний капітал схильний реалізовувати середньоризикові та короткострокові інвестиційні проекти. Дані, наведені у

табл. 2, показують, що в Україні галузева структура венчурних інвестицій є деформованою, домінуючими реципієнтами є сфери комп'ютерної техніки та фінансових послуг (табл.2).

Таблиця 2

Галузева структура венчурних інвестицій в Україні у 2008-2013 рр., %

Сектор національної економіки	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
Бізнес і промисловість	5,9	0	0	0	0	0
Комп'ютери і комп'ютерна техніка	0	100	0	78,13	17,46	18,8
Споживчі товари і роздрібна торгівля	76,97	0	0	0	0	0
Послуги побутового характеру	1	0	0	0	0	0
Енергія і довкілля	0	0	0	21,86	0	0
Фінансові послуги	16,13	0	0	0	54,54	64,8
Природничі науки	0	0	0	0,01	28,0	16,4
Загальна сума інвестицій	100	100	0	100	100	100

Джерело [9, с. 199]

Таку структуру венчурних інвестицій можна пояснити бажанням інвесторів отримати швидкий дохід, що не суперечить філософії венчурного фінансування. Варто зазначити, що перекося у сфері венчурного фінансування призвели до того, що протягом останніх років у сферу фінансових послуг спрямовується більше 50 % венчурних інвестицій [10, с. 198]. Тобто значні кошти вкладають не у високоризикові інноваційні розробки, а просто в цінні папери з метою отримання доходів у вигляді дивідендів і відсотків. Інвесторам немає сенсу брати на себе високі ризики інноваційних ідей, адже вони і так мають змогу отримувати високі прибутки.

Висновки. В Україні ринок венчурного інвестування поки що лише на стадії зародження, а задля його розвитку, перш за все, потрібно створити привабливі умови, розробити систему мотивації з боку держави для формування венчурних фондів, проводити постійний моніторинг стану справ в інноваційній сфері, посилити захист прав інтелектуальної власності, забезпечити належну інформаційну підтримку венчурних інвесторів з високим рівнем якості та достовірності інформації, що надається. Культивувати відповідну культуру венчурного бізнесу, тобто слід приділяти

увагу підготовці висококваліфікованих фахівців у цій сфері та створювати позитивний імідж цього типу фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійченко Ж. О. Проблеми розвитку венчурного капіталу в Україні / Ж. О. Андрійченко, О. С. Шараметов // Молодий вчений. - 2015. - № 2(6). - С. 898-901 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2015/2/510.pdf>
2. Бойко О. Венчурний бізнес та контроль діяльності венчурних організацій в умовах глобалізації / Остап Бойко, Ольга Погайдак, Петро Харів // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2015. — Вип. 1 (12). — С. 140-152 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2015/15bobvuh.pdf>
3. Бутурлакiна Т.О., Завацька В.В. Проблеми функціонування венчурного капіталу як джерела фінансування інноваційної діяльності в Україні та шляхи вдосконалення (на прикладі досвіду США) // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015 - Випуск 4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/issue-4-2015/12-vipusk-4-berezen-2015-r/676-buturlakina-t-o-zavatska-v-v-problemi-funktsionuvannya-venchurnogo-kapitalu-yak-dzherela-finansuvannya-innovatsijnoji-diyalnosti-v-ukrajini-ta-shlyakhi-vdoskonalennya-na-prikladi-dosvidu-ssha>
4. Дудчик О. Ю. Особливості венчурного бізнесу в Україні / О. Ю. Дудчик, Ю. О. Гулейко, К. В. Бережна // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. - 2014. - Вип. 4. - С. 18-21 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_4_6
5. Лобас І. Зарубіжний досвід державної підтримки венчурного інвестування інноваційної діяльності / І. Лобас // Вісник Національної

- академії державного управління при Президентіві України . – 01/2012 .
– N1 . – С. 196-203 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-1-24.pdf>
6. Нежиборець В. Закордонний досвід державної підтримки венчурної діяльності / В. Нежиборець // Теорія і практика інтелектуальної власності – 2012 - №4 – С. 83-88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: ftp://ftp.s12.freehost.com.ua/2012_4/12.PDF
7. Першко Л. О. Венчурні фонди як інвестиційні інститути: західний досвід і практика функціонування в Україні / Л. О. Першко, А. П. Данькевич // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). - 2014. - № 1. - С. 40-46 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvnudpsu_2014_1_7
8. Савченко В.Ф. Проблеми венчурного інвестування в Україні / В.Ф. Савченко, Д.В. Шатирко // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2013. – №2(18). – С. 7-13 21 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nvisnik.geci.stu.cn.ua/ru/-/item/191-savchenko-v-f-shatirko-d-v-problemi-venchurnogo-investuvannya-v-ukrayini.html>
9. Сас, Б. Б. Розвиток системи венчурного фінансування в Україні / Б. Б. Сас // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 18. – № 1. – С. 195-202 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://econa.org.ua/index.php/econa/article/viewFile/%20635/pdf_250
10. Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua/>